

“ПОГОДЖЕНО”

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

Голова профкому: _____ О.М. Тустановська

Директор ліцею _____ О.В.Лужецька

“ _____ ” _____ 2020 року

“ _____ ” _____ 2020 року

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ
ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ

1. Загальні положення

- 1.1. Інструкція розроблена на основі Положення про розробку інструкцій з охорони праці.
- 1.2. Інструкція встановлює вимоги щодо безпеки життєдіяльності для вчителя фізики.
- 1.3. Інструкція поширюється на всіх вчителів фізики.
- 1.4. Інструкція встановлює порядок безпечного ведення робіт вчителем фізики в приміщеннях, на території Ліцею та інших місцях (згідно журналу обліку місцевих відряджень), де працівник виконує доручену роботу.
- 1.5. Вимоги інструкції є обов’язковими для виконання вчителем фізики відповідно до Закону України «Про охорону праці» і Кодексу законів України про працю. Інструкція з ОП для вчителя фізики поширюється на всіх учасників навчально-виховного процесу, які працюють чи навчаються в кабінеті фізики.
- 1.6. Вчитель фізики (далі – Вчитель) призначається з числа осіб, які мають спеціальну педагогічну освіту, досягли 18-річного віку і за станом здоров’я можуть виконувати відповідний вид роботи.
- 1.7. Вчитель відповідає за охорону життя і здоров’я учнів, забезпечує їх навчання, контролює дотримання ними вимог пожежної безпеки, санітарії та особистої гігієни, правил знаходження в кабінеті, правил внутрішнього розпорядку.
- 1.8. Вчитель повинен забезпечити безпечні умови для проведення занять в навчальному кабінеті та несе особисту відповідальність за порушення правил безпеки життєдіяльності, вимог охорони праці та санітарної гігієни, незалежно від того, призвели чи не призвели ці порушення до нещасного випадку.
- 1.9. Вчитель несе відповідальність за збереження матеріальних цінностей, які знаходяться в кабінеті.
- 1.10. Під час проведення навчально-виховного процесу в кабінеті вчитель фізики контролює дотримання учнями вимог охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки та санітарної гігієни.
- 1.11. Перед призначенням на роботу й періодично один раз на рік вчитель повинен проходити медичний огляд.
- 1.12. Вчитель при прийомі на роботу проходить вступний інструктаж з охорони праці, пожежної безпеки, первинні інструктажі з охорони праці на робочому місці та пожежної безпеки, інструктаж з електробезпеки, знайомляться з правилами внутрішнього розпорядку, санітарними правилами улаштування й утримання Ліцею.
- 1.13. Вчитель проходить навчання безпеки життєдіяльності - один раз на 3 роки, інструктажі один раз на шість місяців, інструктажі з електробезпеки – один раз на рік.
- 1.14. Вчитель повинен мати навички в наданні першої (долікарської) допомоги, у разі захворювання учня чи при нещасному випадку необхідно викликати медпрацівника та повідомити адміністрацію Ліцею.
- 1.15. Про виявлені несправності обладнання, устаткування, пристроїв, інші небезпечні прояви вчитель повинен повідомити адміністрацію Ліцею.
- 1.16. Вчителю не дозволяється приносити в Ліцей речі, які не використовуються на уроках: предмети, що колються, ріжуться, сірники, запальнички, аерозольні балончики з різними наповнювачами, вибухонебезпечні предмети, різко пахучі парфуми, хімічні речовини тощо.

1.17. Вчителю заборонено користуватися мобільним телефоном, відволікатись на розговори з іншими працівниками під час уроку.

1.18. Основними джерелами небезпеки у приміщеннях Ліцею є електричні розетки, навчальне обладнання, меблева стінка зі скляними дверцятами, різновисока підлога біля дошки, вікна великих розмірів, електроприлади.

1.19. Основними наслідками небезпечного стану в приміщеннях школи можуть бути: враження електричним струмом, опіки при роботі з нагрівальними приладами, травми дверцятами шафи, виникнення пожежі в зв'язку при роботі з електричними приладами або у випадку замкнення лани електричного струму.

1.20. Основні небезпечними і шкідливими факторами можуть стати: недостатнє освітлення робочої зони, низька температура приміщення в осінній, зимовий та весняний період, нервово-психічне перенапруження при роботі.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Вчитель перед початком роботи зобов'язаний, впевнитися у відповідності робочих місць учнів вимогам безпеки та санітарно – гігієнічним правилам:

2.1.1.Перевірити стан дверей, вікон, підлоги, обладнання (наявність пошкоджень, які заважають переміщенню), освітлення, справність меблів у кабінеті (стілців, столів, дошки, шаф), надійність кріплення стендів.

2.1.2. Впевнитись у справності всіх електроприладів, що використовуються під час проведення навчально-виховного процесу.

2.1.3. Одяг та взуття вчителя повинні відповідати санітарно-гігієнічним вимогам і не створювати загрозу життю та здоров'ю всіх учасників навчально-виховного процесу.

2.2. У разі виявлення незначних порушень вимог безпеки вчитель повинен зробити запис у журналі адміністративно-громадського контролю, якщо порушення не можуть бути усунені негайно.

2.3. У разі встановлення грубих порушень вимог безпеки необхідно негайно повідомити адміністрацію учбового закладу і не розпочинати навчальних занять в даному приміщенні до ліквідації порушень.

2.4. При використанні таблиць, карт та інших демонстраційних засобів слід перевірити надійність їх кріплення до дошки.

2.5. Перед початком уроку слід чітко визначити порядок і правила безпечного здійснення навчальної діяльності на всіх етапах уроку.

2.6. Вчитель повинен не допускати присутність учнів у кабінеті до початку уроку.

2.7. Забороняється приносити до навчального кабінету будь-які пристрої, речовини чи предмети, які можуть становити небезпеку для оточуючих.

2.8. Вчитель повинен розсадити учнів відповідно їх зросту.

2.9. Вчитель повинен поцікавитись станом здоров'я учнів та у разі отримання скарги забезпечити негайне надання медичної допомоги, довести це до відома класного керівника, медичного працівника або адміністрації Ліцею.

3. Вимоги безпеки під час виконання роботи.

3.1. Перед початком першого заняття у кабінеті фізики провести інструктаж з безпеки життєдіяльності відповідно до вимог Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в Ліцеї.

3.2. Негайно повідомити адміністрацію Ліцею про кожний нещасний випадок, який стався з будь-яким учасником навчально- виховного процесу в кабінеті.

3.3. Вчитель зобов'язаний ознайомити учнів з обладнанням навчального кабінету, з правилами поведінки в кабінеті під час занять, проінструктувати щодо правил безпечного користування навчальним обладнанням на уроці, провести відповідні інструктажі з безпеки життєдіяльності та охорони праці та зробити записи про х проведення у відповідному журналі реєстрації інструктажів.

3.4. Вчитель під час навчальної діяльності та поза навчальної діяльності повинен постійно перебувати в кабінеті разом з учнями, залишати учнів самих в навчальному кабінеті забороняється.

3.5. Вимоги безпеки для вчителя фізики під час проведення уроку:

Вчитель під час навчальної діяльності повинен постійно перебувати в кабінеті разом з учнями. Залишати учнів самих в навчальному кабінеті забороняється.

Вчитель під час занять не може користуватися мобільним телефоном, вживати їжу, відволікатися на виклики з кабінету з боку колег, батьків тощо.

Вчитель повинен користуватись під час проведення уроку тільки безпечними засобами та пристроями, які передбачені нормативними положеннями, стоять на інвентарному обліку в Ліцеї та є справними.

Під час використання технічних засобів навчання дотримуватись інструкцій з їх експлуатації та правил електробезпеки:

- вмикати електричні приладів (телевізора, комп'ютера, магнітофона тощо) потрібно використовувати лише справні розетки та вилки, при виявленні пошкоджень електричного дроту, несправної вилки чи розетки користуватися електроприладами забороняється. Забороняється торкатися до оголених дротів, нагрівальних приладів руками;

- вмикати їх в мережу лише сухими руками;

- користуватись лише справними електроприладами .

Під час занять заборонено висовуватись з вікон, сидати або ставати на підвіконня.

Заборонено використовувати під час проведення уроку колючі, ріжучі предмети, сірники, запальнички, аерозольні балончики з різними наповнювачами, вибухонебезпечні предмети, різко пахучі парфуми, хімічні речовини тощо.

Під час проведення занять стежити за правильною поставою учнів: вони повинні рівно тримати корпус, сидіти глибоко на стільці, ступні ніг спирати на підлогу, відстань від поверхні столу до очей повинна становити 30-40 см.

Слід пам'ятати, що недостатнє освітлення та світло, що сліпить, при довготривалій, напруженій роботі може призвести до порушення зору.

Для попередження втоми очей рекомендується проведення спеціальних фізкультхвилинок.

Робота учнів може бути припинена у разі виникнення аварійної ситуації, серйозної травми учня, які потребують тривалої уваги вчителя.

У разі виконання нового виду діяльності дотримуватись рекомендацій та інструкцій.

Усі види робіт виконувати акуратно, чітко, неспішно, щоб не створювати нервозних ситуацій та паніки.

У випадку травми негайно повідомити про це адміністрацію.

Не користуйтеся несправними меблями.

Не підключайте електроапаратуру до мережі в розібраному стані.

Перед заміною запобіжників не забудьте вийняти вилку з розетки мережі.

Ремонт електроапаратури, заміну лампи діапроектора й чистку оптичних деталей слід проводити, відключивши електроапаратуру від мережі.

При заміні лампи діапроектора не слід виймати її з патрона одразу після відключення діапроектора від мережі, оскільки лампа нагрівається під час роботи до високої температури.

Не залишайте без догляду на тривалий час включену електроапаратуру. При тривалих перервах вийміть вилку шнура живлення зі штепсельної розетки.

Вимоги безпеки під час роботи з проєкційною апаратурою:

Дозволяється демонструвати навчальні фільми на вузькоплівковій апаратурі з негорючою плівкою безпосередньо в кабінеті фізики за умов, якщо:

- забезпечено вихід із кабінету в коридор або на сходову площадку;
- проходи до дверей і між рядами лабораторних столів не захарашені;
- у лабораторії присутні учні тільки одного класу;
- електропроводка в кабінеті стаціонарна й виконана відповідно до вимог;
- виконується інструкція з експлуатації кіноустановки.

Проєкційна апаратура повинна бути заземлена за схемами, які вміщені в технічних описах та інструкціях, що додаються до апаратів.

Екран слід закріплювати по центру передньої стіни кабінету (лабораторії) так, щоб його нижній край був на відстані, не меншій як 1, 2 м від підлоги. Не дозволяється використовувати саморобні екрани, що просвічуються.

Перед умиканням проєкційного апарата в мережу необхідно переконатися, що його робоча напруга відповідає напрузі мережі.

Вимоги безпеки під час підготовки й проведення демонстраційних дослідів:

Під час роботи зі скляними приладами необхідно:

- користуватися скляними трубками, що мають оплавлені краї;
- підбирати для з'єднання гумові й скляні трубки однакових діаметрів, а кінці змочувати водою, гліцерином або змазувати вазеліном;
- використовувати скляний посуд без тріщин;
- не допускати різких змін температури і механічних ударів,
- бути обережним, вставляючи корки в скляні трубки або, виймаючи їх;
- отвір пробірки або шийку колби під час нагрівання в них рідин спрямовувати в бік від себе й учнів.

Під час роботи, якщо є ймовірність розривання посудини внаслідок нагрівання, нагнітання або відкачування повітря на демонстраційному столі з боку учнів установлюють захисний екран, а вчитель користується захисними окулярами. Якщо посудина розірветься, не дозволяється прибирати осколки скла незахищеними руками. Для цього користуються щіткою й совком. Аналогічно прибирають залізні ошурки, що використовуються для спостереження силових ліній магнітних полів.

Не дозволяється закривати посудину з гарячою рідиною притертою пробкою доти, поки вона не охолоне; брати прилади з гарячою рідиною незахищеними руками.

Батареї лужних акумуляторів, які експлуатують, переносять і перевозять згідно з інструкцією заводу-виробника.

Акумулятори зберігають у шафі з витяжним пристроєм або в окремому приміщенні, яке добре провітрюється.

Температура зовнішніх елементів конструкцій виробів, що нагріваються в процесі експлуатації, не повинна перевищувати 55°C. Якщо температура нагрівання зовнішніх елементів виробу понад 42°C, на видному місці цього виробу наносять попереджувальний напис: «Бережись опіку!»

Не дозволяється користуватися бензином як паливом для спиртівки.

Не дозволяється застосовувати пароутворювачі металеві, лампи лабораторні бензинові, прилад для визначення коефіцієнта лінійного розширення металів (із металевими трубками, що нагріваються паром).

Не можна перевищувати межі допустимих частот обертання на відцентровій машині, універсальному електродвигуні, обертовому диску, що зазначені в технічних описах. Під час демонстрування необхідно стежити за справністю всіх кріплень у цих приладах. Щоб запобігти травмуванню деталями, які відлетіли перед учнями необхідно встановити захисний екран.

Не дозволяється користуватися пилососом та іншими повітродувками під час проведення демонстраційних дослідів із приладом із механіки на повітряній подушці, якщо перевищується рівень фонового шуму 50 дБ.

Для постановки всіх видів фізичного експерименту слід використовувати технічні засоби навчання, які приведені в Типових переліках.

Для вимірювання напруги й сили струму вимірювальні прилади слід з'єднувати провідниками з надійною ізоляцією, що мають одно-, двополюсні вилки. Приєднувати вилки (щуп) до схеми потрібно однією рукою, а друга рука не повинна доторкуватися до шасі, корпусу приладу та інших електропровідних предметів. Особливо треба бути обережним під час роботи з друкованими схемами, для яких характерні малі відстані між сусідніми провідниками друкованої плати.

Під час налагодження та експлуатації осцилографів і телевізорів необхідно особливо обережно поводитися з електронно-променевою трубкою. Неприпустимі удари по трубці або потрапляння на неї розплавленого припою, бо від цього трубка може вибухнути.

Не дозволяється вмикати без навантаження випрямлячі (особливо старі), в них електролітичні конденсатори фільтра помітно нагріваються, а іноді й вибухають.

Не можна залишати без нагляду включені електро- і радіопристрої і допускати до них сторонніх осіб.

Під час експлуатації джерел високих напруг (електрофорна машина, перетворювачі типу «Розряд») потрібно дотримуватися таких запобіжних заходів:

- не доторкуватися до деталей і провідників руками або струмовідними предметами (матеріалами);

- переміщувати високовольтні з'єднувальні провідники або електроди кулькового розрядника за допомогою ізолюючої ручки (можна скористатися чистою сухою скляною трубкою);

- після вимикання необхідно розрядити конденсатори, з'єднавши їх виводи розрядником або гнучким ізольованим проводом.

Не дозволяється експлуатувати дугову або ртутно-кварцеву лампу без кожуха. Для спостереження за запалюванням цих ламп через оглядове вікно кожуха вчитель повинен користуватися захисними окулярами.

Не дозволяється використовувати нерозжарювані трубки: рентгенівські для відхилення катодних променів, вакуумні із зіркою, вакуумні із млинчиком тощо.

Не допускається пряме потрапляння в очі вчителя та учнів світла від електричної дуги проєкційних апаратів, стробоскопа або лазера.

Не дозволяється експлуатувати лазер без захисного заземлення, обмеження екраном поширення променя вздовж демонстраційного стола. Не дозволяється переміщувати лазер уздовж оптичної лави та робити будь-які регулювання, якщо знята верхня частина корпусу.

Вимоги безпеки під час постановки й проведення лабораторних і практичних робіт:

Усі положення щодо захисту від механічних, теплових та інших травмуючих факторів, що викладені в підрозділі "Вимоги безпеки під час підготовки й проведення демонстраційних дослідів", поширюються на постановку й проведення лабораторних і практичних робіт.

Під час виконання робіт на встановлення теплового балансу воду треба нагрівати не більш як до 70°C.

Під час виконання постановки лабораторних і практичних робіт учням не дозволяється користуватися приладами з написами на їх панелях (корпусі) «Тільки для проведення дослідів учителем».

Навчальні прилади й вироби, призначені для лабораторних і практичних робіт учнів, за способом захисту людини від ураження електричним струмом повинні задовольняти вимогам II класу (мати подвійну або посилену ізоляцію) або III класу (приєднуватися безпосередньо до джерел живлення з напругою, не вищою за 42 В).

3.6. Вимоги безпеки для вчителя фізики під час перерви:

Вчитель повинен закінчити урок одразу ж після дзвоника на перерву.

Під час виходу учнів з приміщення на перерву, вчитель повинен пересвідчитись, що всі учні покинули приміщення, забравши особисті речі.

Вчитель повинен відкрити фрамуги для провітрювання приміщення кабінету на час перерви.

Вимкнути всі електроприлади на час перерви.

Заборонено знаходження учнів під час перерви в кабінеті.

У разі чергування вчитель повинен дотримуватись обов'язків чергового вчителя, затверджених наказом директора.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Вчитель повинен закінчити роботу у встановлений термін згідно з розкладом занять.

4.2. Вчитель повинен перевірити стан здоров'я учнів на кінець уроку та відповідно до результату вчинити необхідні дії.

4.3. Вчитель повинен відключити обладнання, яке використовувалось на уроці, прибрати робоче місце, скласти електричні дроти, щоб вони не заважали учасникам навчально-виховного процесу, звільнити приміщення кабінету.

4.4. Якщо стан робочого місця або обладнання становить загрозу життю та здоров'ю будь-якого з учасників навчально-виховного процесу, вчитель повинен вжити заходів, щоб запобігти доступу учнів (вихованців), відвести у небезпечне місце та негайно повідомити адміністрацію.

4.5. Заборонено залишати учнів у навчальному кабінеті після закінчення робіт без нагляду вчителя.

4.6. Все обладнання, яке використовувалось вчителем під час навчального процесу, демонстраційних, експериментальних та інших видів робіт необхідно прибрати з демонстраційного столу і розмістити згідно з правилами зберігання.

4.7. Прибрати робоче місце від особистих речей.

4.8. Залишити кабінет у належному санітарному стані.

4.9. При виході з приміщення перевірити, чи вимкнені електроприлади, світло, чи зачинені вікна.

4.10. Замкнути приміщення кабінету на ключ, здати його на вахту під підпис.

4.11. Прибирання в навчальному кабінеті учнями відбувається лише під наглядом вчителя, який стежить за дотриманням учнями правил безпеки та особистої гігієни.

5.Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1.У разі будь-якої аварійної ситуації вчитель повинен в першу чергу забезпечити безпеку учнів.

5.2. До аварійних ситуацій відносять:

- коротке замикання електропроводки;
- займання ізоляції;
- пожежа;
- ураження електричним струмом.

5.3. В аварійній ситуації вчителю необхідно виявити розсудливість, врівноваженість та діяти чітко за інструкцією, не вносячи паніки та нервозності серед учасників навчально-виховного процесу. Евакуювати учнів, перерахувати їх за списком в безпечному місці.

5.4. У разі аварійних ситуацій пов'язаних з коротким замиканням електропроводки, займання ізоляції необхідно:

- негайно відключити електроприлади;
- у випадку травмування відвести постраждалого в медпункт, або надати перше (долікарську) медичну допомогу і забезпечити надання допомоги лікарем;
- сповістити адміністрацію Ліцею.

5.5.У разі виникнення пожежі або загорання вчитель повинен:

- організувати евакуацію учнів з приміщення згідно з «Порядком евакуації учнів у Ліцеї»;
- повідомити адміністрацію Ліцею;
- при необхідності викликати пожежну команду за телефоном 101;
- зачинити вікна і двері, щоб вогонь не поширювався в сусідні приміщення;
- вимкнути електроприлади.

5.6. У випадку травмування учнів або працівників закладу необхідно звернутись до медпрацівника або у разі необхідності викликати швидку допомогу за телефоном 103.

5.7. Вчитель повинен вжити заходів для збереження життя і здоров'я учнів, працівників Ліцею та власного життя у разі виникнення аварійних ситуацій і не ставити власними діями під загрозу життя і безпеку людей.

5.8.Слід пам'ятати, телефони екстрених служб :101 – пожежна служба;102 – міліція;103 – швидка допомога

104 – служба газу

5.9. При виявленні пошкодження життєзабезпечення (електрика, водопровід, каналізація, опалення) або задимлення приміщення негайно повідомте адміністрацію Ліцею.